

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Antonína Koukala a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce **O.s.Z.**, proti žalovanému **Ministerstvu kultury**, Milady Horákové 139, Praha, o žalobě proti rozhodnutí ministra kultury ze dne 31. 10. 2001, č.j. 6407/2001,

takto:

I. **Rozhodnutí ministra kultury ze dne 31. 10. 2001 č.j. 6407/2001 a rozhodnutí Ministerstva kultury ze dne 20. 7. 2001 č.j. 6407/2001 se zrušují a věc se vrací Ministerstvu kultury k dalšímu řízení.**

II. **Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 1000 Kč, a to do jednoho měsíce od právní moci rozsudku.**

Odůvodnění:

Rozhodnutím Ministerstva kultury ze dne 20. 7. 2001 č.j. 6407/2001 byla zamítnuta žádost žalobce ze dne 9. 4. 2001, doplněná podáním ze dne 12. 6. 2001, o udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy majetkových práv autorů počítačových programů. Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce dne 6. 8. 2001 rozklad, který zamítnul ministr kultury rozhodnutím ze dne 31. 10. 2001, č.j. 6407/2001.

Žalobou ze dne 17. 12. 2001 se žalobce domáhá zrušení obou výše cit. rozhodnutí. Žalobce v žalobě udává, že s ohledem na současnou právní úpravu (na rozdíl od dřívější právní úpravy), názory publikovanými v odborné literatuře a dle teorie správního práva je při splnění taxativně vymezených zákonných podmínek na udělení oprávnění dle § 98 zák. č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (dále jen „autorský zákon“) právní nárok. Žalobce uvádí, že jediným důvodem pro zamítnutí žádosti žalobce byla v obou napadených rozhodnutích údajná

neúčelnost kolektivní správy práv k autorským programům. Žalobce nesouhlasí s výkladem pojmu „účelnost“, tak jak si jej vyložil ministr kultury i správní orgán 1. stupně (dále jen „ministerstvo“). Ministerstvo mělo dle názoru žalobce posuzovat účelnost kolektivní správy vzhledem k právům vymezeným v žádosti, tzn. mělo tedy posoudit každé žalobcem vytyčené právo pohledem jeho kolektivního výkonu. Dle § 95 odst. 2 autorského zákona se kolektivní správa uplatní tam, kde je individuální výkon nedovolený, nebo neúčelný. Žalobcem vytýčená práva spadala zejména do těchto dvou skupin. V případě práv povinně kolektivně spravovaných žalobce dovozuje, že pokud žádal o udělení oprávnění ke kolektivnímu výkonu takových práv, která jsou ze zákona podrobena povinnému kolektivnímu výkonu, popř. spadají pod ustanovení § 101 odst. 9 autorského zákona, pak je povinností správního orgánu oprávnění udělit. Žalobce má tedy za to, že věcné námitky svědčící k udělení oprávnění v souvislosti s podmínkou účelnosti jsou: jde buď o práva povinně kolektivně spravovaná, nebo o práva, jejichž uplatňování je pro jedince nereálné. Žalobce má za to, že odůvodnění ministerstva týkající se pojmu účelnosti je naprosto nedostačující a tudíž nepřezkoumatelné. Dále žalobce odmítá záměr ministerstva vnést do rozhodování v dané věci mezinárodní hlediska, a to i ve vztahu k posuzování účelnosti kolektivní správy. Jak žalobce uvádí, dle důvodové zprávy k § 95 a § 104 autorského zákona se rozhodnutí o tom, zda má být kolektivní správa obecná či specializovaná na určitá práva a určité kategorie nositelů, ponechává na vnitrostátní úpravě. Žalobce dále doplňuje, že ani Směrnice Rady Evropských společenství č. 91/250/EHS, o právní ochraně počítačových programů, ani žádný jiný předpis komunitárního práva, jež by se počítačových programů dotýkal, ochranu počítačových programů pomocí kolektivní správy či vůbec možnost tohoto institutu jako takového neodmítal. Dále žalobce konstatuje, že i tak je Evropská dohoda závazná pro stát jako takový, nikoliv pro vnitrostátní subjekty práva a není možné ji na ně vztahovat. Dále žalobce v žalobě uvádí, že ministerstvo se nejen provinilo proti cíli hmotněprávní úpravy, ale také svým jednáním porušilo čl. 34 Listiny základních práv a svobod, podle něhož práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem a čl. 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, tj. právo na provozování jiné hospodářské činnosti.

Dále žalobce namítá, že ministerstvo svým jednáním porušilo řadu práv žalobce plynoucích z jeho postavení účastníka řízení (§ 14 správního řádu). Dle názoru žalobce tvořily jediný podklad pro zamítnutí jeho žádosti závěry z jednání konaného na Ministerstvu kultury dne 6. 6. 2001, ke kterému žalobce nebyl přizván, ani nebyl o jeho průběhu, závěrech, zápisu atd. informován. Tím bylo žalobci znemožněno vznášet námitky, argumenty a svá tvrzení proti tvrzení osob přítomných na tomto jednání. Žalobce byl tímto zkrácen na svém právu vyjádřit se k podkladu rozhodnutí a uplatnit své návrhy (§ 3 odst. 2 správního řádu), správní orgán nechránil jeho zájmy (§ 3 odst. 1 správního řádu) a nepostupoval s žalobcem v úzké součinnosti (§ 3 odst. 2 správního řádu). Došlo rovněž i k popření zásady nezávislého, nestranného a objektivního zhodnocení stavu věci a popření zásady materiální pravdy (§ 32 správního řádu). Dále bylo postavení žalobce ztíženo i tím, že mu jakožto účastníkovi řízení nebyla dána příležitost, aby při zjišťování skutečného stavu věci mohl spolupůsobit a uplatnit skutečnosti a důkazy svědčící v jeho prospěch (§ 33 správního řádu). V souladu s judikaturou žalobce uvádí, že mimoprofesní neověřitelná zjištění, s nimiž se žalobce ani soud nemohli seznámit, nemohou tvořit podklad pro rozhodnutí (§ 32 správního řádu). K § 23 správního řádu žalobce jako námitku zásadního charakteru uvádí, že mu nebylo nikdy v průběhu řízení umožněno nahlédnout do spisu. Žalobce se cítí dotčen na svých právech být účasten řízení a nahlížet do spisu podle § 23 správního řádu, neboť dvojnásobné odepření možnosti nahlédnutí do spisu znamenalo nemožnost přinejmenším zaujmout argumentační a polemizující názor do rozkladové fáze řízení. Dále žalobce namítá nedostatečně a nikoliv v souladu se zákonem zjištěný skutkový stav věci, neboť žalobce je materiálně i personálně,

jakož i technicky a prostorově připraven k výkonu kolektivní správy. Dále žalobce namítá jako vadu zákonnosti tu skutečnost, že až teprve z rozhodnutí bylo možné vyčíst, jaké konkrétní kroky učinil správní orgán ke zjištění skutečného stavu věci. Tím došlo k porušení § 33 odst. 2 správního řádu, tedy práva, aby ve fázi před vydáním rozhodnutí mohl stran úplnosti důkazní situace (vůči svědkům, znalcům – odborníkům na jednání dne 6. 6. 2001) uplatnit své výhrady a učinit procesní návrhy tak, aby rozhodnutí skutečně vycházelo ze spolehlivě zjištěného stavu věci. V souvislosti s § 46 správního řádu žalobce namítá, že rozhodnutí nevychází ze spolehlivě zjištěného stavu věci a vzhledem k § 47 správního řádu je i nedostatečné, neboť z odůvodnění rozhodnutí není patrné, proč správní orgán považuje námitky účastníka za liché, mylné, nebo vyvrácené, které skutečnosti vzal za podklad svého rozhodnutí. Správní orgán neprovedl potřebná zjištění, hlavní rozhodovací důvod opřel o skutečnosti, které nebyly v řízení zjišťovány, nadto nelze ze spisu zjistit, zda vůbec a jaké důkazy byly v řízení provedeny. Spis neobsahuje nic, z čeho by bylo možnost usoudit na to, z jakých podkladů správní orgán vycházel. Ke skutečnosti, že nikde v Evropě není ustavena kolektivní správa počítačových programů, žalobce poznamenává, že tento závěr je pro účely správního řízení naprosto nepoužitelný, nepodstatný a rozhodně nemůže být podkladem pro rozhodnutí. Z odůvodnění by bylo možno vyvodit, že kritérium účelnosti je spatřováno v existenci této kolektivní správy v zahraničí a jediným vymezením tohoto pojmu je mezinárodní hledisko. Závěrem žalobce navrhuje, aby soud pro nezákonnost a vady řízení zrušil rozhodnutí ministra kultury ze dne 31. 10. 2001 č.j. 6407/2001, spolu s ním také rozhodnutí správního orgánu 1. stupně ze dne 20. 7. 2001, věc vrátil ministerstvu k dalšímu řízení a přiznal žalobci náhradu nákladů řízení.

Žalobce k žalobě přiložil kopie obou napadených rozhodnutí, stanovy občanského sdružení Z., výpis z registru ekonomických subjektů v ARES, doklad Mgr. L. R. o ukončeném právnickém studiu, dopis ministrovi kultury ze dne 11. 10. 2001, odpověď ministra kultury ze dne 24. 10. 2001 a dopis ministrovi kultury ze dne 29. 10. 2001.

Ministerstvo ve svém vyjádření k žalobě uvedlo, že dle jeho názoru na udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy není právní nárok a odepřením udělení oprávnění nebyl žalobce dotčen na svých právech. Ministerstvo tento svůj právní názor opírá o historické hledisko. Institut kolektivní správy práv je výjimečně dovoleným výkonem tohoto výlučného práva autora jinou osobou, a proto nelze konstruovat právní nárok vykonávat kolektivní správu práv. Ministerstvo nesouhlasí ani s tvrzením žalobce, že se nezabýval pojmem účelnosti kolektivního výkonu práv k počítačovým programům. Ministerstvo účelnost posuzovalo komplexně z hlediska specifické právní úpravy počítačových programů, jimž autorský zákon přiznává ochranu jako dílům literárním. Ministerstvo nepochybilo, když se zabývalo účelností kolektivní správy práv ke specifickému předmětu ochrany, jakým jsou počítačové programy a tuto účelnost zkoumalo ve vztahu k výkonu majetkových práv zaměstnavatelem. Pokud jde o prověřování účelnosti výkonu kolektivní správy ve vztahu k jednotlivým právům, o jejichž kolektivní výkon žalobce požádal, bylo na žalobci, aby na žádost ministerstva ze dne 7. 6. 2001 prokázal, že díla autorů, jejichž seznam k žádosti připojil, jsou užívána způsoby, pro něž o výkon povinné kolektivní správy žádá. Ministerstvo ani nepochybilo, když účelnost kolektivního výkonu práv k počítačovým programům hodnotilo i z hlediska mezinárodních standardů ochrany těchto práv. Výkon kolektivní správy práv není účelný, jestliže kolektivní správce nemůže pověřit zastupováním při výkonu jím kolektivně spravovaných práv zahraniční osobu podle § 97 odst. 5 písm. a) autorského zákona, která podle práva jiného státu oprávněně vykonává na území takového státu kolektivní správu k týmž předmětům ochrany. K povinné kolektivní správě cizích státních příslušníků chybí reciprocita. Ministerstvo nesouhlasí ani s hodnocením žalobce o záměrné

a účelové dezinterpretaci Asociační dohody. Ministerstvo je odborně přesvědčeno, že by výkon kolektivní správy práv k počítačovým programům tvořil překážku volného pohybu tohoto specifického druhu zboží z hlediska fungování jednotného evropského trhu. Ministerstvo se účelností kolektivního výkonu práv k počítačovým programům velmi podrobně zabývalo a pro posouzení věci skutkový stav zjistilo dostatečně. Protože neshledalo, že kolektivní výkon těchto práv je účelný, rozhodlo ministerstvo o zamítnutí žádosti žalobce o udělení oprávnění ke kolektivnímu výkonu práv k počítačovým programům. Zamítnutím žádosti nemohl být zkrácen žalobce ani autoři, jejichž práv se žalobce dovolává. Své materiální zájmy autoři počítačových programů uspokojují v rámci licenčních smluv anebo v rámci odměny obdržené v zaměstnaneckém poměru. Ministerstvo odmítá tvrzení o porušení procesních práv žalobce. Neformální jednání uskutečněné mimo správní řízení dne 6. 6. 2001 ministerstvo iniciovalo, aby získalo názory na možnost a účelnost kolektivní správy práv k počítačovým programům od zástupců významných softwarových firem. Ministerstvo se zabývalo všemi aspekty účelnosti kolektivní správy práv k počítačovým programům a uvedené jednání nebylo podkladem pro zamítnutí žádosti. Také tvrzení o tom, že ministerstvo bránilo žalobci nahlédnout do spisu, není důvodné. Žalobce záměrně nevyužil efektivním způsobem své právo nahlížet do spisu a prováděl jen simulované úkony se záměrem napadnout nezákonnost rozhodnutí z důvodů, že mu ministerstvo bránilo ve výkonu tohoto procesního práva. Zrovna tak není pravdivé tvrzení žalobce o tom, že ministerstvo učinilo jediný neformální dotaz ve vztahu k žadateli v průběhu řízení. Je také nepravdivé tvrzení, že ministerstvo vedlo jednání s neoprávněným členem žalobce Ing. N. Ministerstvo navrhuje, aby soud po projednání věci žalobu v celém rozsahu zamítl.

V replice žalobce setrvává na svém názoru, že na udělení oprávnění dle § 98 odst. 6 autorského zákona je při splnění zákonných podmínek právní nárok. Žalobce cituje literaturu a judikaturu a namítá, že nelze již neplatnou právní úpravou dokládat neexistenci tohoto právního nároku, jak činí žalobce. Dále žalobce odkazuje na průběh legislativního procesu při schvalování vládního návrhu autorského zákona, který byl schválen ve znění daném pozměňovacím návrhem, který odmítnul správní uvážení při udělování oprávnění. Žalobce dále nesouhlasí s tvrzením ministerstva, že institut kolektivní správy je výjimečně dovoleným výkonem tohoto výlučného práva autora. Naopak v těchto případech je projev vůle autora užít dílo znemožněn zákonnou úpravou, lze tedy dovodit, že institut kolektivní správy není ojedinělým průlomem do výlučného práva autora. Kolektivní správa je v případě práv povinně kolektivně spravovaných konstruována jakožto zastoupení, a to zákonné. Výše dovozený závěr ministerstva nemá vůbec žádnou souvislost s nárokovatelností udělení oprávnění. Žalobce odmítá tvrzení ministerstva, že se ministerstvo zabývalo pojmem účelnosti kolektivního výkonu práv k počítačovým programům, učinilo tak až ve vyjádření k žalobě. Žalobci není zřejmé, proč i dílo zaměstnanecké slouží ministerstvu jako argument pro neúčelnost kolektivní správy, když přímo § 95 odst. 2 písm. b) autorského zákona stanoví, že kolektivní správou je zastupování i osob, jimž přísluší oprávnění k výkonu majetkových práv k dílu (§ 58 autorský zákon). Dále žalobce zdůrazňuje, že posunem v právní úpravě došlo k tomu, že počítačový program je chráněn jako předmět práva autorského bez ohledu, splňuje-li požadavek jedinečnosti či neopakovatelnosti. Lze tedy konstatovat, že podle platné právní úpravy jsou předmětem ochrany všechny počítačové programy, které jsou autorovým vlastním duševním výtvorem. Dále žalobce uvádí, že nežádal o oprávnění k výkonu kolektivní správy dle § 96 odst. 1 písm. a) bod 3, kterýžto se týká ministerstvem zmiňovaných náhradních odměn z nahraných nosičů, a proto není zřejmé, proč se ministerstvo k této argumentaci uchyluje. K otázce dokazování žalobce uvádí, že mohl pouze prokazovat splnění požadavku § 98 odst. 5 a 6 autorského zákona, tedy způsobilost žalobce k řádnému a účelnému výkonu kolektivní správy. Dále žalobce namítá, že pokud § 65 autorského zákona

stanoví, že počítačový program je chráněn jako dílo literární, a je-li dále v § 95 odst. 1 autorského zákona zakotveno, že účelem kolektivní správy je mimo jiné i ochrana majetkových práv autorských, není možné upírat počítačovým programům stejnou ochranu jako u děl literárních (chrání kolektivní správce D.) a k jejich autorům, potažmo ostatním nositelům práv, není možno zaujímat diskriminační postoj založený na nerovném posuzování jejich tvorby vzhledem k tvorbě spisovatelů, jejichž autorská díla jsou kolektivně chráněna. Dále žalobce uvádí, že autorské právo je striktně ovládáno principem teritoriality. Tudíž je nesprávné se domnívat, že by snad kolektivní správce měl vůči zahraničním subjektům povinnosti dle § 100 odst. 1 písm. a), b) autorského zákona. Dále žalobce poukazuje na důvodovou zprávu k autorskému zákonu, kde se stanoví, že rozhodnutí o tom, zda má být kolektivní správa obecná či specializovaná na určitá práva a určité kategorie nositelů se ponechává na vnitrostátní úpravě. Žádná směrnice tudíž nemusí kolektivní správu upravit. Tak je tomu i u děl hudebních, výtvarných, atd. Ministerstvo se dle názoru žalobce nezabývalo účelností kolektivního výkonu práv k počítačovým programům a ani nezjistilo dostatečně skutkový stav. Dalším nedostatkem je absence jakékoliv zmínky o splnění náležitostí dle § 98 odst. 6 písm. a) autorského zákona. Žalobce poukazuje na skutečnost, že se k řízení o žádosti postavil naprosto zodpovědně. Nechal si vypracovat kvalitní žádost splňující všechny zákonné náležitosti, nechal si zpracovat důvodovou zprávu k žádosti, jednal s odborníky na autorské právo ohledně odborného personálního dohledu nad právními otázky výkonu kolektivní správy, disponuje prostorovým zabezpečením, vyjednal i podporu organizací sdružující autory počítačových programů. Pokud ministerstvo v žádosti postrádalo především názor softwarových firem, žalobce namítá, že žádné zákonné ustanovení neklade žadateli za povinnost přednést rozhodujícímu orgánu názory softwarových firem. Ministerstvo předložení takových názorů po žalobci ani nepožadovalo. Žalobce předložil seznam nositelů práv, kteří žádají o to, aby jejich práva kolektivně spravoval žadatel, což je jediná podmínka týkající se nositelů práv. Pokud ministerstvo postrádalo v tomto seznamu část nositelů práv, stačilo, aby to dal žalobci na vědomí, žalobce by tomuto požadavku vyhověl. I z toho plyne, že se ministerstvo zásadním způsobem provinilo proti § 33 odst. 2 správního řádu, neboť před rozhodnutím ve věci nedalo žalobci možnost, aby se před vydáním rozhodnutí mohl vyjádřit k jeho podkladu i ke způsobu jeho zjištění, popřípadě navrhnout jeho doplnění. Když se žalobce snažil zjistit, jaké úvahy správní orgán vedl v řízení, jak v něm postupoval, nebylo mu umožněno nahlédnout do spisového materiálu. Zplnomocněnému členu sdružení panu S.bylo odepřeno nahlédnutí do spisu, neboť žalobcem mu udělená plná moc nebyla notářsky ověřená. Předsedkyně sdružení žalobce přitom telefonicky potvrdila jak členství pana S. ve sdružení, tak vystavení plné moci. Ministr kultury rozhodl ve věci dne 31. 10. 2001, opět aniž by uplatnil postup dle § 33 odst. 2 správního řádu, a žalobce tedy do spisu do doby vydání rozhodnutí nenahlédl. Tvrzení žalobce, že správní orgán jednal s neoprávněným členem sdružení Ing. R. N. je pravdivé. Podle sdělení Ing. N. se jednalo o tři až čtyři jednání, minimálně jednoho se zúčastnila i náměstkyně ministra kultury. K obsahu správního spisu, do nějž žalobce nahlédnul u Vrchního soudu v Praze, žalobce namítá, že ve správním spisu postoupeném ministerstvem soudu chybí záznam o konzultaci konané dne 6. 6. 2001 na Ministerstvu kultury s cílem získat od zástupců SW firem a odborníků informace o kolektivní správě. Rovněž není obsahem postoupených spisů dopis ministra kultury ze dne 24. 10. 2001, odpověď žalobce na dopis ministra kultury ze dne 24. 10. 2001, jakož i poslední podání v řízení – shrnutí důležitých bodů Odpovědi sdružení ze dne 29. 10. 2001 na dopis ministra kultury ze dne 24. 10. 2001.

K replice žalobce připojil následující přílohy: dopis Ing. N. ze dne 20. 6. 2001, odpověď Ing. N. ze dne 28. 6. 2001, obsah spisu Z...cz č.j. 6407/2001 ke dni 16. 11. 2001 (žlutě jsou označeny položky, které nejsou údajně založeny ve správním spise postoupeným

ministerstvem), dopis ministra kultury ze dne 24. 10. 2001, shrnutí důležitých bodů z Odpovědi sdružení ze dne 29. 10. 2001 na dopis ministra ze dne 24. 10. 2001, vládní návrh zákona o právu autorském – EU.

Ze správního spisu předloženého ministerstvem vyplývá:

Dne 9. 4. 2001 podal žalobce žádost o udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy.

Dopisem ze dne 23. 4. 2001 žádal žalobce ministerstvo o písemné uvědomění o zahájení správního řízení a o sdělení, pod jakým č.j. a kdy lze do příslušného spisu nahlédnout a pořizovat si z něj výpisy. Dne 26. 4. 2001 ministerstvo žalobci odpovědělo, že uvědomění o zahájení správního řízení není třeba činit vůči účastníkovi řízení, který podal sám návrh na zahájení řízení, neboť dle § 18 odst. 2 správního řádu je správní řízení zahájeno dnem, kdy podání účastníka řízení došlo správnímu orgánu příslušného ve věci rozhodnout. Dále bylo žalobci sděleno, že do spisu lze nahlédnout kdykoli v pracovní době Ministerstva kultury. Dopisem ze dne 8. 5. 2003 sdělil žalobce ministerstvu, že je připraveno a ochotno poskytnout veškerou součinnost, materiály, podklady, rovněž i potřebná vysvětlení ve věci rozhodování o udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy k počítačovým programům. Dále žalobce sdělil, že byli určeni příslušní členové sdružení žalobce a sdružení CSTUG k prověření těch žadatelů o kolektivní správu, kteří nositelství práv neprokázali dostatečně věrohodným způsobem a rovněž k doplnění seznamu nositelů práv, kteří projevili zájem o kolektivní správu. Dále žalobce oznámil, že v blízké budoucnosti bude vyvíjet aktivitu především na poli přednáškové činnosti a dále doplňovat podání ze dne 9. 4. 2001 takovým způsobem a dle transparentních požadavků žalobce, aby žádost o udělení oprávnění reglementovala požadavky zákona a mohlo být o ní ve správním řízení rozhodnuto v pozitivním smyslu. Žalobce podáním ze dne 12. 6. 2001 svou žádost o udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy změnil a práva, která mají být kolektivně spravována vymezil takto:

1. práva povinně kolektivně spravovaná — výkon kolektivní správy

a) dle § 96 odst. 1 písm. c) - právo na užití kabelovým přenosem počítačových programů jakožto autorských děl.

2. U těch nositelů práv, kteří sjednají se Z. příslušné občanskoprávní vztahy, vykonávat kolektivní správu — dobrovolná kolektivní správa - na základě §12 - práva dílo užít, a to v rozsahu sjednaném s nositelem práv a v případě následujících práv

a) dle odst. 4 písm. c) práva na pronájem počítačových programů jakožto autorských děl,

b) dle odst. 4 písm. f) - právo na sdělování díla veřejnosti:

1. práva na zpřístupňování počítačových programů jakožto autorských děl způsobem, že kdokoli může mít k nim přístup na místě a v čase podle své vlastní volby, zejména počítačovou nebo obdobnou sítí podle § 18 odst. 2.

2. práva na vysílání počítačových programů jakožto autorských děl televizí podle § 21,

3. práva na provozování televizního vysílání počítačových programů jakožto autorských děl podle § 23,

4. práva na vystavování počítačových programů jakožto autorských děl.

Dále žalobce tímto podáním změnil znění části 2.2 žádosti (vzorový návrh smlouvy s nositeli práv při zastupování při výkonu kolektivní správy).

Dopisem ze dne 7. 6. 2001 žádalo ministerstvo žalobce o sdělení, jakou část trhu se softwarovými produkty představují díla autorů uvedených v seznamu zájemců o kolektivní správu připojeném v žádosti, jaké jsou konkrétní případy užití děl způsoby uvedenými v žádosti, zda jsou těmito způsoby užívána i díla autorů uvedených v žádosti, z čeho vyplývá oprávnění žalobce vydávat tzv. GNU licenci, co konkrétně má žalobce na mysli „dohlížením nad plněním ujednání z licence GNU“.

Na tuto výzvu odpověděl žalobce dopisem ze dne 18. 6. 2001, ve kterém uvádí, že nedisponuje zevrubnou analýzou, jakou část trhu se softwarovými produkty představují díla autorů uvedených v jmenném seznamu žádosti. Žalobce není oprávněn požadovat od autorů, kteří projeví zájem o kolektivní správu svých děl, sdělení informací o počtu jimi vytvořených děl, natož o sdělení, jaký segment trhu jejich tvorba zahrnuje. Žalobce se však domnívá, že obsáhlost jmenného seznamu autorů není skutečností zásadního charakteru. Zákon požaduje, aby kolektivní správa byla zastupováním většího počtu osob. Žalobce je schopen sjednat smluvní vztahy o zastupování s většinou programátorů tzv. free software. Předpokládaný počet těchto osob může dosáhnout až počtu 2000. Žalobce se domnívá, že v části 2.4. žádosti plně dostál dikci zákona /§ 95, 98 odst. 3 písm. d)/, a to i s ohledem na skutečnost, že nositelé práv k tzv. free software mají o kolektivní správu značný zájem, poněvadž je vhodným nástrojem k ochraně jejich práv a kolektivní správa je i z toho pohledu účelná a při vědomí porušování autorských práv a oprávnění kolektivního správce i nezbytná. Co se týká konkretizace případů užití děl, ohledně vysílání počítačových programů žalobce uvádí: výstupy počítačových programů ve vysílání např. programu Zavináč, Natočto, Neváhej a toč, různé časomíry v případě sportovních zápasů a utkání, ve volebních studiích. U pronájmu počítačových programů se jedná např. o užívání počítačového programu po dobu omezenou příslušnou platbou. U práva na vystavování počítačových programů jakožto sdělování díla veřejnosti jsou případy způsobu užití velmi četné a lze příkladmo uvést pravidelné mezinárodní výstavy Invex Brno, LinuxExpo apod. U práva na zpřístupňování počítačových programů jakožto autorských děl způsobem, že kdokoli může mít k nim přístup na místě a v čase podle své vlastní volby, zejména počítačovou nebo obdobnou sítí podle § 18 odst. 2 autorského zákona žalobce předpokládá, že není třeba dokazovat skutečnost obecně známou, neboť příkladů daného užití jsou na internetu statisíce. K právům vysílání a provozování televizního vysílání počítačových programů lze kromě výše uvedeného doplnit problematikou kabelových televizí. K třetímu dotazu žalobce uvádí, že v souladu s dohodou o spolupráci se sdružením C. provedlo ve znění Obecně veřejné licence GNU několik drobných úprav vyvolaných aktuální situací na poli autorského práva. Dále znění licence systematizovalo do standardní podoby vlastní evropské právní kultuře, ovšem v zásadě je to stejná licence GNU, jakou vydalo občanské sdružení C.. Dále žalobce upřesnil, že pod pojmem „dohlížet nad plněním ujednání z licence GNU“ má žalobce na mysli jen prosté ujednání, které vyplývá ze zákona - § 100 odst. 4. Nositelé práv k placenému běžnému software budou bezesporu jen rádi, pokud kolektivní správce bude zmiňovaného oprávnění plynoucího z příslušného ustanovení zákona využívat k ochraně jejich práv a zájmů co nejhojněji, a proto žalobce nepovažoval za nutné upřesňovat a rozvádět toto ustanovení ve smlouvách o zastupování. Nicméně u nositelů práv k tzv. free software je situace poněkud jiná, poněvadž tato skupina programátorů pojímá toto oprávnění vůči uživatelům jakožto apriori špatné, jelikož jejich zájmem je, aby se software šířil cestou co nejvolnější a bez jakýkoliv obav před možností nelegálnosti rozmnožování daných programů. Žalobce se však domnívá, že k ochraně práv a oprávněných zájmů i těchto programátorů je nutné pragmaticky a přiměřeně využívat i zmiňovaného ustanovení zákona.

Rozhodnutím ze dne 20. 7. 2001 č. j. 6407/2001 ministerstvo žádost žalobce o udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy majetkových práv autorů počítačových programů

zamítlo. V odůvodnění svého rozhodnutí ministerstvo uvedlo, že správní orgán přihlíží v řízení o udělení oprávnění k tomu, zda lze předpokládat, že žadatel je způsobilý k řádnému a účelnému výkonu kolektivní správy a oprávnění udělení žadateli, který splní podmínky dle § 98 odst. 6 autorského zákona. Ministerstvo se při svém rozhodování muselo vypořádat se zásadní otázkou, zda kolektivní výkon majetkových práv autorů počítačových programů je účelný. Přitom účelnost musel posuzovat nejen z hlediska žadatele a autorů počítačových programů, ale také v širších souvislostech a s přihlédnutím k evropskému standardu ochrany počítačových programů a ochraně zakotvené v mezinárodních autorskoprávních dohodách, jejichž členem je Česká republika. Nejdůležitějším pramenem poznatků ministerstva byla Zpráva Evropské komise z 10. 4. 2000, o uplatnění a dopadech směrnice 91/250/EEC o právní ochraně počítačových programů, která byla transportována do nového autorského zákona, jenž nabyl účinnosti 1. 12. 2000. V žádném případě ve zprávě nebyla zmíněna kolektivní správa práv k počítačovým programům ani ze strany autorů, ani softwarových firem, natož ze strany uživatelů. Kdyby totiž bylo nutné kolektivně spravovat práva k počítačovým programům, musela by příslušná směrnice takovou správu upravit obdobně jako upravuje povinnou kolektivní správu práva na kabelový přenos směrnice 93/83/EEC z 27. 9. 1993 o koordinaci některých pravidel z oboru práva autorského a práv s ním souvisejících vztahujících se na satelitní vysílání a na kabelový přenos. Dále ministerstvo poukazuje na § 58 odst. 7 autorského zákona, podle něhož se počítačové programy považují za zaměstnanecká díla, a to i tehdy, byla-li vytvořena na objednávku. Autorský zákon shodně s legislativou ES určuje osobu oprávněnou k výkonu práv k programu vytvořeném v pracovním poměru. Touto osobou, není-li sjednáno jinak, je zaměstnavatel, tj. softwarová firma. Zaměstnavatel potom vykonává výlučná majetková práva autora na rozmnožování programů, jejich překlad, zpracování, úpravy a na jakékoli formy jejich rozšiřování veřejnosti včetně pronájmu. Ani předmětná směrnice neuvádí konkrétní způsoby užití počítačových programů a ponechává sjednání účelu užití programu na licenční smlouvě. V zájmu ověření názoru na kolektivní správu práv k počítačovým programům a na její možnost a účelnost uskutečnilo ministerstvo dne 6. 6. 2001 mimo správní řízení neformální konzultaci, jejímž cílem bylo získat od zástupců softwarových firem a odborníků, kteří se zabývají problematikou počítačových programů, názory na možnost výkonu kolektivní správy práv. Přítomní účastníci vyjádřili negativní stanovisko ke kolektivní správě práv. Mezi podstatnými důvody uváděly softwarové firmy, že jsou schopny vykonávat práva k počítačovým programům individuálně. Kolektivní správa práv k počítačovým programům není vykonávána v žádném státě na světě nelze proto ani zajistit na území ČR výkon majetkových práv cizích autorů na základě recipročních smluv tak, jak je to obvyklé např. pro hudební díla. Kolektivní správce by také mohl v softwarovém průmyslu snadno zneužít informace, které má na základě rozsáhlých pravomocí právo od uživatelů předmětu ochrany vyžadovat. Dále bylo řečeno, že po počítačovém programu není taková veřejná poptávka jako např. po dílu hudebním, a není odůvodněné, aby byl počítačový program spravován stejně jako jiné předměty ochrany, které jsou veřejnosti nabízeny. Ministerstvo neshledalo účelnou ani kolektivní správu práv k nekomerčnímu softwaru (free software). Uvalení kolektivní správy na programy, které autoři dali volně (zdarma) k dispozici veřejnosti a jsou srozuměni s důsledky svého rozhodnutí, zejména pokud jde o ochranu takových volně šiřitelných programů, by bylo v rozporu se světově uznávaným standardem užití těchto programů. Ministerstvo neshledalo účelnost výkonu kolektivní správy práv k počítačovým programům a proto žádost žalobce zamítlo.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce dne 6. 8. 2001 rozklad, ve kterém namítá, že ministerstvo nesprávně posoudilo naplnění podmínek pro udělení oprávnění, tak jak je stanovuje § 98 autorského zákona. Žalobce je toho názoru, že splnil všechna kritéria

stanovená zákonem pro udělení oprávnění. Dále žalobce v rozkladu uvádí, že ministerstvo v řízení nepostupovalo v souladu se základními pravidly řízení (oddíl 2 části první správního řádu), jedná se tedy i z tohoto pohledu o nesprávné rozhodnutí.

Dále je ve správním spise založen záznam o tom, že pan R. S. žádal dne 3. 10. 2001 o nahlédnutí do správního spisu s tím, že má plnou moc k zastoupení. Protože plná moc nebyla notářsky ověřena, žádala zaměstnankyně ministerstva o doložení jeho členství ve sdružení žalobce, což učinil, jednatelkou žalobce bylo telefonicky členství pana S. i vystavení plné moci jednatelkou potvrzeny, poté bylo dohodnuto, že pokud to činí správnímu orgánu problémy, nahlédne do spisu sama jednatelka žalobce.

Dopisem ze dne 4. 10. 2001 informovalo ministerstvo žalobce, že dne 29. 8. 2001 byl předán rozklad a podklady pro jednání rozkladové komisi, která zasedala dne 26. 9. 2001.

Rozhodnutím ze dne 31. 10. 2001, č.j. 6407/2001 ministr kultury rozklad žalobce zamítnul a rozhodnutí správního orgánu 1. stupně potvrdil s tím, že prvoinstanční orgán pečlivě a vyčerpávajícím způsobem provedl všechny důkazy před vydáním předmětného rozhodnutí, nepodařilo se zjistit porušení základních pravidel správního řízení, bylo zjištěno, že v žádném členském státě EU není kolektivní správa práv k počítačovým programům zavedena a její zavedení by tedy nebylo v souladu se závazkem ČR vyplývajícím z čl. 67 Asociační dohody. Dále bylo v odůvodnění rozhodnutí uvedeno, že otázka účelnosti kolektivní správy práv k počítačovým programům byla v tomto případě předmětem bedlivého zkoumání a posuzování a následný závěr o neúčelnosti takovéto kolektivní správy byl učiněn i s přihlédnutím k mezinárodnímu stavu a úrovni ochrany práv v této oblasti.

Věc nebyla skončena Vrchním soudem v Praze do 31. 12. 2002, proto byla podle ustanovení § 132 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), postoupena Nejvyššímu správnímu soudu k dokončení v řízení podle ustanovení části třetí hlavy druhé dílu prvního s. ř. s. – tedy v řízení o žalobách proti rozhodnutím správního orgánu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal formální náležitosti žaloby. Konstatoval, že žaloba je podána včas (rozhodnutí o zamítnutí rozkladu bylo žalobci doručeno dne 5. 11. 2001, žaloba byla podána k poštovní přepravě dne 18. 12. 2001).

Dále soud musel posoudit, jde-li o rozhodnutí, proti němuž je žaloba přípustná. Dle § 98 odst. 6 autorského zákona ministerstvo udělí oprávnění žadateli, a) jehož žádost o udělení oprávnění splňuje náležitosti podle odstavce 2, b) který žádá o oprávnění k zastupování při výkonu takových práv, kdy kolektivní výkon je účelný, c) jestliže pro týž předmět práv, a pokud jde o díla, i pro týž druh nemá oprávnění již jiná osoba, a d) který splňuje předpoklady pro zajištění řádného výkonu kolektivní správy. Zákon tedy pro udělení oprávnění stanoví jako předpoklad čtyři podmínky, které musí být současně splněny. Pokud jsou všechny čtyři podmínky stanovené zákonem splněny, je správní orgán povinen žadateli oprávnění udělit, neboť ze znění ustanovení § 98 odst. 6 „ministerstvo u d ě l í oprávnění žadateli“ je zřejmé, že za splnění zákonných podmínek je na udělení oprávnění právní nárok. Napadené rozhodnutí je tedy soudem přezkoumatelné.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí a došel k závěru, že žaloba je důvodná.

Dle § 98 odst. 8 autorského zákona se rozhodování o udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy řídí obecnými předpisy o správním řízení, pokud tento zákon nestanoví jinak. Oprávnění se tedy uděluje ve zvláštním druhu správního řízení před Ministerstvem kultury, které se řídí podpůrně správním řádem tam, kde autorský zákon nestanoví jinak.

Dle § 46 správního řádu rozhodnutí musí být v souladu se zákony a ostatními právními předpisy, musí být vydáno orgánem k tomu příslušným, vycházet ze spolehlivě zjištěného stavu věci a obsahovat předepsané náležitosti. S ohledem na skutečnost, že autorský zákon neobsahuje zvláštní úpravu náležitostí rozhodnutí o žádosti o udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy, užije se ust. § 47 odst. 3 správního řádu, který stanoví, že správní orgán v odůvodnění rozhodnutí uvede, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jakými úvahami byl veden při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě kterých rozhodoval. Odůvodněním je přitom třeba rozumět vyložení skutkových i právních důvodů, které správní orgán vedly k rozhodnutí – pokud se rozhoduje o žádosti účastníka, u níž zákon za splnění stanovených podmínek stanoví vyhovění, musí v odůvodnění negativního rozhodnutí přesvědčivě vyvrátit splnění zákonem stanovených podmínek. Povinností ministra kultury proto bylo řádně zamítnutí rozkladu odůvodnit, zejména se vyrovnat s námitkami žalobce, který v rozkladu namítal, že správní orgán 1. stupně v nepostupoval v souladu se základními pravidly správního řízení (oddíl 2 části první správního řádu).

Rozhodně nelze považovat za dostatečné, když se ministr kultury, aniž sám vyjádřil vlastní názor na věc, v odůvodnění rozhodnutí spokojí s tvrzením, že prvoinstanční orgán pečlivě a vyčerpávajícím způsobem provedl všechny důkazy před vydáním předmětného rozhodnutí, nepodařilo se zjistit porušení základních pravidel správního řízení, bylo zjištěno, že v žádném členském státě EU není kolektivní správa práv k počítačovým programům zavedena a její zavedení by tedy nebylo v souladu se závazkem ČR vyplývajícím z čl. 67 Asociační dohody.

Ministr kultury se rovněž dostatečně nevypořádal s námitkou žalobce, že správní orgán nesprávně posoudil naplnění podmínek pro udělení oprávnění, když pouze uvedl, že ..„Právě otázka účelnosti kolektivní správy práv k počítačovým programům byla v tomto případě předmětem bedlivého zkoumání a posuzování, a to i s přihlédnutím k mezinárodnímu stavu a úrovni ochrany práv v této oblasti“. Ministr kultury měl přezkoumat, zda ministerstvo posuzovalo splnění všech jednotlivých podmínek pro udělení oprávnění, jak jsou uvedeny v § 98 odst. 6 autorského zákona a s jakým výsledkem. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí, ani ze správního spisu není zřejmé, zda tak učinil.

Ze shora uvedených důvodů soud zrušil rozhodnutí ministra kultury podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro nepřezkoumatelnost spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí a věc vrátil ministerstvu k dalšímu řízení.

Pokud jde o rozhodnutí orgánu 1. stupně, soud o věci uvážil takto:

Kolektivní správou je dle § 95 odst. 2 autorského zákona zastupování většího počtu osob, jimž přísluší a) majetkové právo autorské nebo majetkové právo související s právem autorským, b) ze zákona oprávnění k výkonu majetkových práv k dílu (§ 58), nebo c) ze smlouvy výhradní oprávnění k výkonu práva kolektivně spravovaného pro celou dobu trvání majetkových práv a alespoň pro území České republiky s právem poskytnout podlicenci (dále jen "nositelé práv") k jejich společnému prospěchu, a to při výkonu jejich majetkových práv ke zveřejněným nebo ke zveřejnění nabídnutým dílům, uměleckým

výkonům, zvukovým a zvukově obrazovým záznamům (dále jen "předměty ochrany"), pokud jiný než kolektivní výkon těchto práv je nedovolený (§ 96) nebo neúčelný; za předmět ochrany k zveřejnění nabídnutý se považuje takový předmět ochrany, který nositel práva písemně oznámí příslušnému kolektivnímu správci za účelem zařazení takového předmětu ochrany do rejstříku předmětů ochrany.

Povinně kolektivně spravovanými právy jsou dle § 96 odst. 1 písm. c) autorského zákona kromě jiného právo na užití kabelovým přenosem děl, živých výkonů a výkonů zaznamenaných na zvukový záznam s výjimkou takových výkonů, jejichž zvukový záznam byl vydán k obchodním účelům [písmeno a) bod 1], a dále právo na užití kabelovým přenosem zvukově obrazových záznamů a zvukových záznamů jiných než vydaných k obchodním účelům [písmeno a) bod 2]. Žalobce žádal o udělení oprávnění ke kolektivní správě celé řady práv, jednak práva na užití kabelovým přenosem počítačových programů jakožto autorských děl (povinná kolektivní správa), a dále u těch nositelů práv, kteří sjednají s žalobcem příslušné občanskoprávní vztahy, o udělení oprávnění k výkonu „dobrovolné“ kolektivní správy, a to v rozsahu sjednaném s nositelem práv, např. pronájem počítačových programů jakožto autorských děl, práva na vysílání počítačových programů jakožto autorských děl, práva provozování televizního vysílání počítačových programů jakožto autorských děl, práva na vystavování počítačových programů jakožto autorských děl. Rozlišení mezi právy povinně a „dobrovolně“ kolektivně spravovanými je důležité zejména při posuzování jedné z podmínek pro udělení oprávnění, a to účelnosti výkonu kolektivní správy dle § 98 odst. 6 písm. b) autorského zákona. Soud souhlasí s názorem žalobce, že výkon práv povinně kolektivně spravovaných je vždy účelný. Pokud by kolektivní výkon těchto v § 96 odst. 1 autorského zákona taxativně stanovených práv nebyl účelný, bylo by protismyslné, aby zákonodárce stanovil, že mají být tato práva povinně kolektivně spravována. Režim povinně kolektivního výkonu práv je přísnější než režim prostého kolektivního výkonu práv. Stanovil-li tedy zákonodárce pro určitá práva režim povinné kolektivní správy, je zřejmé, že považuje jejich kolektivní správu za účelnou (a nadto povinnou) a správní orgán již nemůže v případě těchto práv zkoumat účelnost kolektivní správy těchto práv. Pokud by tak správní orgán učinil, a dospěl např. k závěru, že výkon některého z práv uvedeného v § 96 odst. 1 autorského zákona je neúčelný, popřel by tak vůli zákonodárce, aby určitá práva byla povinně kolektivně spravována. Soud však zdůrazňuje, že výše uvedené se však týká pouze práv povinně kolektivně spravovaných dle § 96 odst. 1 autorského zákona. V ostatních případech je na zvážení správního orgánu, zda je kolektivní výkon určitých práv účelný či ne. Správní orgán měl tedy především rozlišit práva povinně kolektivně spravovaná a práva ostatní, u práv povinně kolektivně spravovaných měl zkoumat splnění podmínek dle § 98 odst. 6 písm. a), c), d) autorského zákona, u práv ostatních pak navíc i podmínku pod písm. b) § 98 odst. 6 autorského zákona, tj. zda se jedná o taková práva, kdy kolektivní výkon je účelný. Výsledky tohoto zkoumání mělo ministerstvo v rozhodnutí objasnit tak, aby bylo zřejmé, které podmínky u kterých konkrétních žalobcem uvedených práv byly či nebyly splněny. Ministerstvo při svém rozhodování nerozlišovalo mezi právy kolektivně a dobrovolně spravovanými a z jeho rozhodnutí tedy není zřejmé, výkon kterých konkrétních práv uplatňovaných žalobcem a z jakého důvodu považoval za neúčelný, když výkon kolektivní správy souhrnně všech majetkových práv k počítačovým programům zejména na základě stanoviska účastníků jednání ze dne 6. 6. 2001 a vzhledem neexistenci úpravy kolektivní správy počítačových programů jinde v Evropě považoval za neúčelný.

Dále soud přisvědčil žalobci v tom, že rozhodnutím ministerstva ze dne 20. 7. 2001 č.j. 6407/2001 byla porušena celá řada práv žalobce jako účastníka řízení, zakotvených dále cit. ustanoveních správního řádu, které se dle § 98 odst. 8 autorského zákona užijí.

Ministerstvo v odůvodnění svého rozhodnutí namítá, že z informací poskytnutých žalobcem nevyplývá, zda kolektivní správu považují za účelnou též osoby, kterým ze zákona přísluší oprávnění k výkonu majetkových práv a zda by s takovou správou např. softwarové firmy souhlasily. Dále žalobce dle tvrzení ministerstva neposkytl seriózní zdůvodnění svého rozporného stanoviska týkajícího se volně šiřitelného softwaru, dále nedoložil, zda jsou počítačové programy autorů, které sdružuje, především užití a tedy i výkonu práv, která chce kolektivně spravovat. Pokud má ministerstvo za to, že výše uvedené informace jsou důležitým podkladem pro jeho rozhodnutí ve věci, mělo ve věci nařídit ústní jednání, jak mu ukládá § 21 odst. 1 správního řádu, který stanoví, že správní orgán nařídí ústní jednání, vyžaduje-li to povaha věci, zejména přispěje-li se tím k jejímu objasnění. Přestože na nařízení jednání účastníci nemají právní nárok, měl by tak správní orgán učinit tehdy, pokud lze předpokládat, že konání ústního jednání povede k objasnění věci. Ústní jednání dává účastníkům řízení navíc i možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí a bezprostředně realizovat procesní návrhové oprávnění k provedení důkazů. Pokud však ministerstvo po žalobci nepožadovalo další informace a podklady pro rozhodnutí, popřípadě jejich doplnění, ani ve věci nenařídilo ústní jednání, a samo přitom považuje písemné informace poskytnuté mu žalobcem za nedostatečné, porušilo tak ust. § 32 odst. 1 správního řádu, který mu ukládá zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí. Ze správního spisu totiž není zřejmé, že by si ministerstvo jiné podklady pro rozhodnutí opatřilo.

Co se týká „neformální konzultace“ uskutečněné ministerstvem dne 6. 6. 2001, jejímž cílem bylo získat od zástupců softwarových firem a odborníků, kteří se zabývají problematikou počítačových programů, názory na možnost výkonu kolektivní správy k počítačovým programům, chybí o tomto jednání ve správním spise jakýkoliv záznam. Nemůže obstát tvrzení ministerstva, že se jednalo o konzultaci mimo správní řízení, neboť jak vyplývá z odůvodnění rozhodnutí, měl závěr z tohoto jednání o neúčelnosti výkonu kolektivní správy k počítačovým programům pro ministerstvo při jeho rozhodování podstatný význam.

Dle § 3 odst. 2 správního řádu jsou správní orgány povinny postupovat v řízení v úzké součinnosti s občany a organizacemi a dát jim vždy příležitost, aby mohli svá práva a zájmy účinně hájit, zejména se vyjádřit k podkladu rozhodnutí, a uplatnit své návrhy. V dané věci ministerstvo neumožnilo žalobci, aby se mohl vyjádřit k podkladům rozhodnutí, zejména pak k závěrům jednání konaného dne 6. 6. 2001. Na tomto jednání byl vysloven jeho účastníky názor, že kolektivní správa práv k počítačovým programům není účelná. Žalobce však k tomuto jednání nebyl přizván, nemohl tak vznést k tam prezentovaným názorům své stanovisko a uplatnit své vlastní návrhy. Žalobce nebyl ani seznámen se závěry tohoto jednání a nemohl tak vyjádřit své stanovisko ani dodatečně do doby vydání správního rozhodnutí. Bylo tak porušeno ust. § 33 odst. 2 správního řádu, podle něhož je správní orgán povinen dát účastníkům řízení možnost, aby se před vydáním rozhodnutí mohli vyjádřit k jeho podkladu i ke způsobu jeho zjištění, popřípadě navrhnout jeho doplnění a dále ust. § 32 odst. 1 správního řádu, podle něhož je správní orgán povinen zjistit přesně a úplně skutečný stav věci a za tím účelem si opatřit potřebné podklady pro rozhodnutí. Správní orgán je před vydáním správního rozhodnutí povinen z úřední povinnosti zjistit, zda jsou dány skutkové předpoklady, které vydání takového rozhodnutí podmiňují. Účastníkům řízení je však třeba dát příležitost, aby při zjišťování skutečného stavu věci mohli spolupůsobit a uplatnit skutečnosti a důkazy svědčící v jejich prospěch. Pokud ministerstvo uvedenou konzultaci se zástupci softwarových firem provedlo mimo správní řízení (jak je uvedeno v rozhodnutí ze dne 20. 7. 2001), nemělo by se na výsledek tohoto jednání odvolávat ve svém rozhodnutí.

Soud dává žalobci za pravdu také v tom že, odmítnutím nahlédnout do spisu dne 3. 10. 2001 bylo v řízení porušeno právo žalobce na nahlížení do spisu dle § 23 správního řádu. Tímto právem správní řád zajišťuje stanovenému okruhu osob seznámit se v průběhu správního řízení až do vydání rozhodnutí, jakož i po právní moci rozhodnutí s obsahem správního spisu. Zmíněné právo tak přispívá k tomu, že účastník řízení může v kterémkoliv jeho stádiu získat přehled o dosavadních úkonech správního orgánu, a považuje-li to za potřebné, učinit právě na základě nahlédnutí do spisu další kvalifikované procesní návrhy stran doplnění řízení provedením navržených důkazů. Odmítnutí nahlédnout do správního spisu osobě zplnomocněné statutárním zástupcem žalobce je v rozporu s § 17 odst. 4 správního řádu, podle něhož je zmocnění při zastupování třeba prokázat písemnou plnou mocí nebo plnou mocí prohlášenou do protokolu. Správní řád nehovoří o notářsky ověřené plné moci, vlastnoručně podepsané zplnomocnění je tedy dostatečné. V dané věci byl zplnomocněným zástupcem navíc člen sdružení a zaměstnanec žalobce, který podle ustanovení § 17 odst. 2 spr. ř. jedná za právnickou osobu na základě pověření statutárního orgánu nebo vnitřních předpisů právnické osoby, tuto skutečnost doložil pověřené zaměstnankyni ministerstva faxem na její žádost, následně si pak tato zaměstnankyně tyto údaje ověřila telefonicky u jednatelky žalobce, která je potvrdila. Dle žalobce se jednalo již o druhé odepření nahlédnutí do spisu, když dne 13. 7. 2001, bylo členu statutárního orgánu žalobce odepřeno nahlédnout do spisu s tím, že spis je uzamčen v kanceláři nepřítomné vedoucí, o tomto pokusu o nahlédnutí do spisu však není ve správním spise učiněn žádný záznam. Žalobce tedy až z rozhodnutí mohl vyčíst, jaké kroky učinil správní orgán ke zjištění skutečného stavu věci a to tím spíše, že žalobce před vydáním rozhodnutí nedal žalobci možnost, aby se vyjádřil k jeho podkladům a způsobu jejich zjištění, jak bylo uvedeno výše.

Soud s ohledem na výše uvedené zrušil též rozhodnutí správního orgánu 1. stupně ze dne 20. 7. 2001 č.j. 6407/2001 dle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. pro nesrozumitelnost a nedostatek důvodů a dále dle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. pro podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem, které mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé.

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce měl v tomto řízení úspěch, má tedy právo na náhradu nákladů řízení – výši nákladů však nespecifikoval, ze spisu pak není zřejmé, že by mu kromě zaplaceného soudního poplatku jiné náklady řízení vznikly, soud mu tedy přiznal náhradu nákladů za zaplacený soudní poplatek ve výši 1000 Kč. Soud proto uložil žalovanému uhradit žalobci částku 1000 Kč v obvyklé lhůtě.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. 12. 2003

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu